

"Laus Veneris", d'Edward Burne-Jones (esquerra) i "The Hireling Shepherd", de William Holman Hunt (dreta)

Els pre-rafaelites: la consagració dels ídols

J. V. ALIAGA

Des del 7 de març fins al 28 de maig, Londres ha viscut la sotragada felicitat dels pre-rafaelites. Una antològica d'aquest moviment decadentista, entre l'ostentació i el culte al mite. La Tate Gallery, una vegada més, era el centre d'atenció dels enamorats de l'art del segle dinou.

En una època en què el procés industrialitzador consistia, a més dels indubtables avanços tècnics, en un enviliment de les classes més depauperades, i als *private clubs* de l'Alta Societat no eren obertes les portes als il·lustrats de la renovació estètica, sorgeix l'any 1848 la Confraternitat dels Pre-rafaelites.

El torbador bard del decadentisme anglès, Oscar Wilde, es referia així al grup:

«El 1848, un cert nombre de joves londinencs, poetes i pintors, tots apassionats admiradors de Keats, s'habituen a reunir-se per discutir sobre l'art, i el resultat aquelles reunions fou que el públic filisteu anglés

es desvetlà de sobte de l'apatia ordinària quan s'adonà que hi havia al seu si un nucli de joves decidits a revolucionar la pintura i la poesia angleses...»

Avui, un segle i mig després, contemplar aquesta esplèndida antològica suposa, en un temps on renaix el classicisme, una oportunitat de revivir intensament el gust del passat.

Els pre-rafaelites volien defensar una nova moral professional que s'allunyàs de l'academicisme triomfant als salons britànics i, amb aquesta intenció, bevien dels pintors «primitius» anteriors a Rafael —Gozzoli, Carpaccio, Mantegna—, ja que aquests havien estimulat la creació de la figura humana amb una càrrega simbòlica i uns principis de composició idealitzadors. Aquesta moral condemnava la producció en sèrie del treball i l'auge del mecanicisme, el qual només era capaç d'enfonsar l'art en una mediocritat lamentable.

Així, John Everett Millais, arúspex dels pre-

rafaelites, ofereix en la seua famosa *Ofelia* una acurada reflexió sobre l'amor romàntic tal com era exalçat en la idealització de la dona, i Dante Gabriel Rossetti, amb les seues figures exuberants i místiques, ajuda a la configuració d'un món on lassitud sensual i menyspreu del present escandalitzen la moral conservadora de mitjans del XIX.

Tanmateix, com evidencia l'exposició de la Tate, la religiositat, el recolliment espiritual, la humilitat reverent, eren valors cultivats amb fervor i passió per alguns dels membres de la Confraternitat —W. Holman Hunt, especialment—; per això, resulta difícil avaluar la novetat estètica que aportaren a la pintura anglesa. Era clar que havien assolit la poètica decadentista dels «Natzarens» alemanys —col·lectiu que volgué tornar a l'activitat quasi artesanal dels gremis de pintors medievals— i en aquest camí de resistència als temps moderns hi ha un atractiu innegable, sobretot, si pensem en l'amplitud de criteris personals (erotisme, desvergonyiment espiritual, amor mòrbid) que acompanyaven l'esperit del grup.

Henry Wallis, Edward Burne-Jones i altres reflecteixen un nou cànon mitològic que té molts punts de contacte amb l'aventura romàntica de Byron, Keats o Shelley; però, aquella vessant romàntica no era homogènia ni unívoca. Així, els uns veien el passat com un paisatge de llegenda on les escenes de la vida quotidiana es vestien amb els colors de les gestes medievals i els cavallers retien homenatge a les dames de la Cort, i els altres —com W. Holman Hunt— es refugiaven en un historicisme bíblic de cares tendres i èmfasi idolàtric. Finalment, William Morris, creador d'empreses artesanals i militant socialista, forjava la utopia del demà, mentre Edward Burne-Jones immortalitzava el culte a l'androgínisme.

Tota una gamma de poètiques expressions individuals que John Ruskin, mentor i màxim escriptor i teòric de l'art del segle XIX anglès, assenyala com la pintura més creativa i apassionant de l'època.

L'exposició de la Tate, malgrat l'escassa representació de quadres de Burne-Jones, assumeix aquest fenomen estètic que sotragà l'Anglaterra victoriana. Es la consagració dels ídols.